

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO W ZSP W ŻERNICY

Wstęp

Dynamicznie następujące zmiany na rynku pracy oraz w życiu społecznym wymuszają konieczność wsparcia uczniów w procesie samookreślenia, samodoskonalenia i świadomego planowania własnej kariery zawodowej, a także poznawania siebie i otaczającego świata przez całe życie. Działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego dają możliwość uzyskania przez uczniów dostępu do wsparcia z zakresu doradztwa zawodowego. Również bardzo istotne jest wsparcie rodziców w związku z udzielaniem przez nich pomocy w podejmowaniu przez dzieci decyzji edukacyjno-zawodowych. Ciągłe przeobrażenia gospodarcze i społeczne powodują wzrost oczekiwań pracodawców, a co za tym idzie konieczność posiadania przez pracowników kompetencji kluczowych. Współcześnie wiedza teoretyczna zdobyta w procesie kształcenia staje się niewystarczająca, ważniejsze stają się umiejętności wykorzystania jej w praktyce do rozwiązywania problemów, umiejętności komunikacji, współpracy, pracy w grupie, elastycznego funkcjonowania na rynku pracy.¹

Sukces gospodarczy i społeczny krajów w XXI wieku zależy od tego, czy będą potrafiły wykształcić swoich obywateli, tak aby byli oni przygotowani do radzenia sobie w stale zmieniającym się świecie². Wiąże się to przede wszystkim z koniecznością wyposażenia młodzieży w odpowiednie kompetencje. Przygotowanie jej do radzenia sobie z wyzwaniami społeczeństwa informacyjnego oraz czerpania maksymalnych korzyści z możliwości, jakie to społeczeństwo stwarza zostało zapisane wśród najważniejszych celów poszczególnych systemów edukacji w Europie³.

Uczniowie szkoły podstawowej stają przed wyborami, które często wymagają szerokiego dostępu do informacji zawodowej oraz profesjonalnej pomocy doradcy. Rynek pracy wymaga od młodego człowieka wysoce rozwiniętej mobilności zawodowej, umiejętności szybkiego dostosowania się do potrzeb rynku oraz szeroko rozumianej specjalizacji. Nie można pominąć również faktu konieczności wielokrotnej zmiany zawodu oraz uzupełniania posiadanych kwalifikacji. Jednocześnie rynek pracy stawia coraz wyższe wymagania w zakresie kompetencji, a zmieniające się kierunki działalności gospodarczej powodują powstawanie nowych dotychczas nieistniejących zawodów.⁴

---

¹ Żurawska B.: Kompetencje kluczowe Informator dla rodziców i opiekunów, 2017.

² Van Lamoen B., Nowa edukacja na XXI wiek. Jak tworzyć trwałe sieci powiązań i wspólnoty?, www.krs.org.pl.

³ Por. Kompetencje kluczowe[...], op. cit., s. 3.

⁴ Głodowska A.: Doradca zawodowy, 2017.

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

to ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. (opr. A. Łukaszewicz).

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego obejmuje:

- pracę z uczniami, indywidualną i grupową,
- współpracę z rodzicami,
- współpracę nauczycieli,
- działania na rzecz środowiska lokalnego.

Charakterystyka placówki

W skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Żernicy wchodzi przedszkole oraz szkoła podstawowa. Nasza szkoła jest placówką publiczną prowadzoną przez Gminę Pilchowice. Nadzór pedagogiczny pełni Śląski Kurator Oświaty w Katowicach.

FUNKCJONOWANIE WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO W ZESPOLE SZKOLNO-PRZEDSZKOLNYM W ŻERNICY

1. Osobą odpowiedzialną za realizację WSDZ w placówce jest dyrektor mgr Beata Nawrath.

2. Koordynatorem WSDZ jest doradca zawodowy mgr Izabela Kocoń.

3. Osoby współuczestniczące:

- wychowawcy klas,
- psycholog szkolny,
- pedagog szkolny,
- nauczyciele.

4. Działania doradcze, realizowane w ramach WSDZ, są realizowane podczas:

- zajęć edukacyjnych prowadzonych zgodnie z przyjętymi programami wychowania przedszkolnego,
- lekcji przedmiotowych i zajęć z wychowawcą w klasach I-VIII szkoły podstawowej,
- zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII,
- wycieczek zawodoznawczych,
- spotkań z rodzicami,
- konsultacji indywidualnych z doradcą, psychologiem, pedagogiem (na życzenie ucznia lub rodzica).

5. Zadania szkolnego doradcy zawodowego (zgodnie z rozporządzeniem)

- systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i słuchaczy na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego;
- prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego,
- opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami programu realizacji WSDZ oraz koordynacja jego realizacji;
- wspieranie nauczycieli, w tym nauczycieli wychowawców, psychologa, pedagoga, w zakresie realizacji działań określonych w programie
- koordynowanie działalności informacyjno-doradczej realizowanej przez szkołę, w tym gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.

6. Zadania Rady Pedagogicznej w zakresie WSDZ

1. Zapewnienie ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.
2. Określenie priorytetów dotyczących systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego zgodnych z programem wychowawczo-profilaktycznym.
3. Realizacja działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru ścieżki edukacyjno-zawodowej, zawartych w programie wychowawczo-profilaktycznym szkoły.
4. Adresatami działań są uczniowie i ich rodzice oraz środowisko lokalne.
5. Działania Rady Pedagogicznej są odpowiednie dla poszczególnych poziomów kształcenia.

7. Korzyści wynikające z działania Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

Korzyści dla szkoły:

- realizacja zobowiązań wynikających z ustawy o systemie oświaty, dotyczących przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia;
- utworzenie w szkole bazy informacji edukacyjno-zawodowej oraz zapewnienie jej systematycznej aktualizacji;
- atrakcyjność szkoły dla przyszłych kandydatów jako placówki wspierającej uczniów w wyborze ścieżki dalszej edukacji i zawodu.

Korzyści dla indywidualnych odbiorców:

- dostęp do informacji edukacyjno-zawodowej dla uczniów, ich rodziców i nauczycieli;
- poszerzenie edukacyjnych i zawodowych perspektyw uczniów;
- podejmowanie przez uczniów trafniejszych decyzji edukacyjno-zawodowych;

- zmniejszenie liczby niepowodzeń szkolnych wynikających z dokonywania niewłaściwych wyborów.

Korzyści dla państwa i władz lokalnych:

- zapewnienie powszechności i dostępności usług doradczych zalecanych przez komisję Unii Europejskiej;
- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej konieczności racjonalnego planowania rozwoju zawodowego przez młodzież.

Program realizacji WSDZ w ZSP w Żernicy w roku szkolnym 2024/2025

Przedszkole:

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z programem wychowania przedszkolnego,
- organizacja spotkań zawodoznawczych, zgodnie z harmonogramem.

Szkoła podstawowa, klasy I-III:

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego na I etap edukacyjny,
- udział w wycieczkach/spotkaniach o charakterze zawodoznawczym, zgodnie z planem działań wychowawczo-profilaktycznych.

Szkoła podstawowa, klasy IV-VI:

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego na II etap edukacyjny,
- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach z wychowawcą, zgodnie z planem działań wychowawczo-profilaktycznych,
- udział w wycieczkach/spotkaniach o charakterze zawodoznawczym.

Szkoła podstawowa, klasy VII – VIII:

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego,
- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach z wychowawcą, zgodnie z planem działań wychowawczo-profilaktycznych,
- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych z doradztwa zawodowego,
- organizacja wycieczek/spotkań zawodoznawczych – udział w targach zawodów,

- organizacja spotkań informacyjnych dla rodziców uczniów z doradcami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Knurowie.

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla poszczególnych etapów kształcenia są zgodne z Rozporządzeniem MEN z dnia 12 lutego 2019 roku w sprawie doradztwa zawodowego.

Przykłady realizacji WSDZ

Przedszkole

1. Poznanie siebie:

- tworzenie sytuacji sprzyjających rozwojowi nawyków i zachowań prowadzących do samodzielności, dbania o zdrowie, sprawność ruchową i bezpieczeństwo, w tym bezpieczeństwo w ruchu drogowym - spotkanie z policjantem,
- poznawanie swojego ciała poprzez zabawy i zajęcia, organizacja zabaw tematycznych, np. w lekarza, fryzjera.

2. Świat zawodów i rynek pracy:

- tworzenie czasowych kącików do zabaw tematycznych zgodnie z realizowaną tematyką (apteka, krawcowa, sklep, kopalnia itp.),
- rozmowy tematyczne, pogadanki – podczas swobodnych wypowiedzi w kole oraz zabawach dowolnych.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie:

- spotkanie z rodzicami - przedstawicielami ciekawych zawodów,
- wypowiedzi na temat ulubionych zabaw i zajęć, rozmowy indywidualne.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

- prezentowanie własnych wyrobów – dokonywanie samooceny ich wykonania, udział w wystawach, konkursach plastycznych i innych,
- współdziałanie w grupie rówieśniczej podczas zabaw, praca grupowa, obdarzanie uwagą dzieci i dorosłych, inicjowanie zabaw.

Szkoła podstawowa

Edukacja wczesnoszkolna

1. Poznanie siebie:

- rozwijanie swoich zainteresowań,
- poznanie siebie i swoich możliwości,
- udział w konkursach - artystycznych, sportowych, przedmiotowych.

2. Świat zawodów i rynek pracy:

- zapoznanie z różnymi zawodami oraz cykl spotkań z ciekawymi ludźmi – spotkanie z policjantem, pielęgniarką, żołnierzem, ratownikiem medycznym.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

- współpraca z biblioteką i Kołem Gospodyń Wiejskich,
- zdobywanie nowych umiejętności,
- rozwijanie posiadanych umiejętności dokonywania samooceny w kontekście ulubionych zajęć/przedmiotów – pogadanki.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych:

- umiejętne radzenie sobie z niepowodzeniami, dążenie do celów,
- zdobywanie umiejętności samodzielnego podejmowania decyzji,
- udział uczniów w aktywnościach wzmacniających postawy samodzielności i odpowiedzialności – działalność w samorządzie klasowym, przedstawieniach, uroczystościach szkolnych.

Sposoby realizacji na poszczególnych przedmiotach

Język polski:

- wyposażenie ucznia w umiejętność poprawnego mówienia, pisania, czytania ze zrozumieniem,
- zwrócenie uwagi na wykonywane przez bohaterów literackich zawody,
- kształtowanie umiejętności poprawnej autoprezentacji,
- zachęcanie uczniów do udziału w konkursach recytatorskich, literackich, do pisania tekstów do gazetki szkolnej,
- rozwijanie zainteresowań humanistycznych (omówienie cech zawodów, w których wymagane jest wykształcenie humanistyczne),
- rozwijanie umiejętności komunikowania się z otoczeniem,
- rozwijanie umiejętności formułowania pism urzędowych (podanie, CV, list motywacyjny).

Matematyka:

- rozpoznawanie wśród uczniów uzdolnień matematycznych,
- wskazywanie uczniom uzdolnień matematycznych, jako podstawy do wyboru zawodu,
- zapoznanie uczniów z obszarami wiedzy, w których matematyka może być wykorzystywana, w tym z konkretnymi zawodami,
- zachęcanie uczniów do rozwijania wiedzy i umiejętności.

Historia/WOS

- przygotowanie uczniów do udziału w życiu społecznym,
- ukazywanie przemian w życiu społecznym i technologicznym na przestrzeni dziejów, wskazywanie na zmiany związane z pracą, ukazanie zawodów zanikających/nieistniejących,

- poznanie ról pracownika, pracodawcy, przedstawienie odpowiedzialności związanej z prowadzeniem własnej firmy,
- rozwijanie wiedzy o sobie.

Biologia/chemia/fizyka/geografia

- rozwijanie postaw proekologicznych,
- przedstawienie wagi dbania o bezpieczeństwo i higienę pracy,
- kształtowanie umiejętności postępowania wg instrukcji i odpowiedzialności za własne działania,
- wskazanie dziedzin i zawodów, w których podstawą są poszczególne przedmioty,
- rozwijanie umiejętności posługiwania się mapą, radzenia sobie w terenie,
- kształtowanie umiejętności odczytywania informacji pogodowych.

Informatyka:

- zapoznanie uczniów z możliwościami wyszukiwania informacji o ofertach szkół, zawodach, ofertach pracy przez Internet,
- przedstawienie zawodów związanych z informatyką,
- rozwijanie umiejętności przygotowywania dokumentów w programach tekstowych.

Języki obce:

- omawianie z uczniami mobilności zawodowej - możliwości pracy w zespołach międzynarodowych lub za granicą,
- przedstawienie zawodów związanych z pracą filologa, tłumacza, itp.
- zapoznanie uczniów z możliwością pracy w zespołach międzynarodowych lub za granicą,
- nazywanie i omawianie specyfiki poszczególnych zawodów w języku obcym,
- pisanie dokumentów aplikacyjnych w języku obcym.

Wychowanie fizyczne:

- kształtowanie zdrowego stylu życia,
- rozpoznawanie predyspozycji i uzdolnień sportowych,
- omawianie zawodów związanych ze sportem.

Na wszystkich przedmiotach:

- rozwijanie umiejętności komunikowania się,
- doskonalenie pracy w grupie,
- rozwijanie wiedzy o sobie - poznawanie mocnych i słabych stron.

Program realizacji zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w klasie 7. i 8. Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Żernicy (koordynatorka: Izabela Kocoń)

Program zajęć z doradztwa zawodowego jest realizowany w wymiarze 10 godzin dla danej klasy 7. oraz 10 godzin dla danej klasy 8. przez nauczycielkę Izabelę Kocoń.

Cele programu:

Celem doradztwa zawodowego w klasie 7 i 8 szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania ścieżki swojej kariery i trafnego podejmowania decyzji dotyczących wyboru kierunku dalszej nauki przy wsparciu doradcy zawodowego.

Cele ogólne programu:

- poznawanie samego siebie;
- analiza informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy;
- poszerzanie własnych: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
- kształtowanie gotowości do wejścia na rynek pracy;
- rozwijanie umiejętności uczenia się przez całe życie;
- kształtowanie postaw proaktywności i dążenia do ciągłego rozwoju;
- przygotowanie uczniów do radzenia sobie z ciągłymi zmianami we współczesnym świecie, w tym na rynku pracy.

Cele szczegółowe :

W module POZNANIE SIEBIE uczeń:

- rozpoznaje swoje zasoby (zainteresowania, umiejętności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- charakteryzuje wartości z uwzględnieniem wartości pracy;
- określa aspiracje i potrzeby związane z własnym rozwojem i możliwe sposoby ich realizacji.

W module ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody;
- wskazuje drogi zdobycia wybranych zawodów;
- uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- konfrontuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy oraz oczekiwaniami pracodawców.

W module PLANOWANIE KARIERY EDUKACYJNO-ZAWODOWEJ uczeń:

- charakteryzuje strukturę systemu edukacji;
- analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego pod kątem możliwości

dalszego kształcenia;

- określa znaczenie uczenia się przez całe życie.
- określa marzenia, cele i plany edukacyjno-zawodowe na bazie własnych zasobów;
- planuje ścieżkę kariery, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów;
- identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie kariery.

Opis zakładanych efektów kształcenia

W zakresie wiedzy uczeń:

- posługuje się pojęciami związanymi z tematyką rynku pracy, kwalifikacji zawodowych;
- identyfikuje swoje możliwości psychofizyczne i predyspozycje zawodowe;
- wyjaśnia zależności pomiędzy zainteresowaniami a wyborem zawodu;
- wymienia umiejętności niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych.

W zakresie umiejętności uczeń:

- rozwija swoje zainteresowania;
- wykorzystuje wiedzę teoretyczną z zakresu doradztwa zawodowego, aby trafnie określić swe predyspozycje, zdolności, umiejętności;
- samodzielnie lub z pomocą doradcy planuje dalszą ścieżkę rozwoju edukacyjno-zawodowego.

W zakresie kompetencji społecznych uczeń:

- skutecznie współpracuje z kolegami w zespole;
- przyjmuje twórczą i refleksyjną postawę wobec przekonań oraz sposobu postępowania innych ludzi;
- rozwiązuje konflikty powstające podczas pracy zespołowej.

Tematy zajęć w klasie 7:

Moduły	Temat zajęć	Czas przeznaczony na realizację
Samopozna nie	1. Wszyscy jesteśmy zdolni!	45 minut
	2. Praca w grupie jako przykład kompetencji kluczowej.	45 minut

	3. Umiejętności a zawód.	45 minut
	4. Moje umiejętności.	45 minut
	5. Czym się interesuję?	45 minut
Świat zawodów	6. Zawody w moim najbliższym otoczeniu.	45 minut
	7. Od elektryka do kierownika – ścieżki edukacyjno - zawodowe.	45 minut
Planowanie kariery	8. Kompetencje na rynku pracy.	45 minut
	9. Jak zaplanować przyszłość edukacyjno-zawodową?	45 minut
	10. Moja przyszłość edukacyjno-zawodowa.	45 minut

Tematy zajęć w klasie 8:

Moduły	Temat zajęć	Czas przeznaczony na realizację
Samopoznanie	1. Moje zasoby moim sukcesem.	45 minut
	2. Korzyści z pracy w grupie.	45 minut
	3. Temperament a wybór zawodu.	45 minut
	4. Rozpoznaję swoje aspiracje.	45 minut
	5. Jakie wartości są dla mnie ważne?	45 minut
Świat zawodów	6. Zawody wokół nas.	45 minut
	7. W jakich zawodach wykorzystam wiedzę z ...?	45 minut
Planowanie kariery	8. Moje zasoby i preferencje a oczekiwania pracodawców.	45 minut
	9. Co wpływa na karierę zawodową?	45 minut
	10. Szkoła podstawowa i co dalej? Moja edukacyjna przygoda.	45 minut

Diagnoza potrzeb edukacyjno-zawodowych uczniów

Na początku roku szkolnego zostanie wykonana diagnoza potrzeb wśród uczniów w celu uzyskania informacji pozwalających na skonstruowanie skutecznego, efektywnego oraz odpowiadającego zapotrzebowaniom uczniów narzędzia diagnostycznego oraz materiałów metodyczno-informacyjnych z zakresu doradztwa zawodowego.

Ewaluacja realizacji programu doradztwa

W czasie realizacji działania programu doradztwa zawodowego ewaluacji będą poddane efekty pracy w celu upewnienia się, że poruszane tematy wychodzą na przeciw potrzebom uczniów. Ewaluacja bieżąca pozwoli na analizowanie potrzeb uczniów i w razie konieczności, program będzie modyfikowany. W celu ewaluacji wykorzystane zostaną własne notatki, kwestionariusze, informacje pozyskane od uczniów, rodziców, poradni.

Bibliografia i netografia

- 1) Przykładowy program realizacji zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w klasie 7-8 autorstwa Beaty Grzelak wydanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji Al. Jerozolimskie 28 00-478 Warszawa 2017r.
- 2) Przykładowy program realizacji zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w branżowej szkole I stopnia autorstwa Radosława Kompowska-Marek wydanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji Al. Jerozolimskie 28 00-478 Warszawa 2017r.
- 3) Przykładowy program doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami autorstwa Aliny Dziurkowskiej, Bożeny Fronczek, Sebastiana Glazińskiego, Edyty Kaczmarek, Anety Karmowskiej, Renaty Maciejczyk, Marioli Modelskiej, Haliny Pasternackiej, Anny Sowińskiej, Edyty Załoga wydanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji Al. Jerozolimskie 28 00-478 Warszawa.
- 4) www.ore.edu.pl
- 5) www.progresfera.edu.pl
- 6) www.cdzdm.pl
- 7) www.mapakarier.pl